

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 30.11.1967, sp. zn. 4 Cz 130/67, ECLI:CZ:NS:1967:4.CZ.130.1967.1

Číslo: 30/1968

Právní věta:

K právné povaze užívání místnosti v provizórní ubikácii postavené na přechodné ubytování pracovníků. Bez vykonání potřebných důkazů nemožno vopřed vyloučit, že by k získání práva osobního užívání služobného bytu mohlo dojít i v budovách určených na přechodné ubytování.

O přidělení náhradního bytu žalované by bylo možné uvažovat len vtedy, keby bolo nepochybne zistené, že žalované vzniklo právo užívať služobný byt. V prípade, že by bolo zistené, že nejde ani o právo osobného užívania služobného bytu ani iných miestností, ale o poskytnutie ubytovacej služby v miestnostiach určených na prechodné užívanie podľa § 300 o. z., potom nie je zákonného nároku na pridelenie náhradného bytu alebo zabezpečenie náhradného ubytovania po uplynutí dohodnutej doby.

Povinnosť hradit sťahovacie náklady by prichádzala do úvahy len vtedy, keby súd zrušoval žalované právo osobného užívania k bytu trvale určenému na ubytovanie pracovníkov organizácie podľa § 184 písm. a) o. z.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 30.11.1967

Spisová značka: 4 Cz 130/67

Číslo rozhodnutí: 30

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Byt, Hospodaření s byty, Služby

Předpisy: 40/1964 Sb. § 152

§ 154

§ 184

§ 190

§ 300 41/1964 Sb. § 25

§ 67

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobca sa domáhal voči žalovanej vypratania dvoch miestností, užívaných žalovanou v provizórnej

drevenej ubikácii, ktorá bola žalobcom postavená v roku 1955 na prechodné ubytovanie pracovníkov a ktorá má byť demolovaná. Podľa žalobnej žiadosti žalobca predpokladal, že k vyprataniu žalovanej dôjde do 3 dní od poskytnutia náhradného ubytovania.

Žalovaná sa nebránila vystaňovaniu z oboch miestností, požadovala však pridelenie náhradného bytu vzhľadom na to, že miestnosti v podnikovej ubikácii užíva so svojim maloletým synom.

Okresný súd v Bratislave žalovanej uložil vypratanie oboch miestností v ubikácii žalobcu do 15 dní od poskytnutia náhradného bytu. Žalobcovi uložil ďalej zaplatiť žalovanej sťahovacie náklady až do výšky 500 Kčs a náklady konania v čiastke 321 Kčs.

Najvyšší súd rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona podanej predsedom Najvyššieho súdu, že rozsudkom okresného súdu bol porušený zákon a toto rozhodnutie zrušil.

Z odôvodnenia:

Podľa § 153 ods. 1 o. s. p. súd rozhoduje o podanom návrhu (žalobe) na základe skutočného stavu veci; aby sa tak stalo, musí dbať o to, aby už od počiatku bolo dostatočne zrejmé, čo je predmetom konania, aké návrhy činia účastníci a akým smerom je treba zamerať dokazovanie k zisteniu skutočného stavu veci. K presvedčivosti súdneho rozhodnutia potom neprispieva, keď súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uvedie súhrnným spôsobom vykonané dôkazy a potom opíše zistený skutkový stav bez toho, že by prihliadol na rozpory, ktoré po vykonaní dôkazov alebo na základe prednesov účastníkov konania vznikli.

Okresný súd zistil z prednesu zástupcu žaloby, že drevené ubikácie slúžili len na prechodné užívanie miestností pracovníkmi žalobcu a že ani žalovanej neboli predmetné miestnosti pridelené ako obytné miestnosti. Z výpovede žalovanej naopak zase „zistil“, že bola spolu so svojim – dnes už zomrelým – manželom určená do určitých funkcií priamo na centrálnych ubikáciách žalobcu a že im boli kuchyňa s izbou pridelené ako byt. Miestnosti si tiež zariadili vlastným nábytkom a po smrti manžela platí za ich užívanie určitú náhradu.

Uvedený rozpor medzi tvrdením žalobcu a žalovanej práve v základnej otázke užívania uvedených miestností si súd vôbec neodstránil a ničím neodôvodnil svoj záver, že miestnosti užívané žalovanou nie sú bytom a že podliehajú zákonu o hospodárení s bytmi č. 41/1964 Zb. V rozpore s tým však viazal jej povinnosť sa z miestnosti vystaňovať na pridelenie náhradného bytu a stanovil i povinnosť úhrady sťahovacích nákladov. Odôvodnenie, že žalovaná za života svojho manžela užívala tieto miestnosti vlastne ako služobný byt, sa neopiera o žiadne objektívne zistenie.

S ohľadom na nedostatok zistenia skutočného stavu veci nemohol súd posúdiť vec správne ani po právnej stránke. V odôvodnení svojho rozhodnutia tiež vôbec neuviedol, o aký občianskoprávny vzťah medzi účastníkmi ide.

Súd sa musí v prvom rade vysporiadať s tvrdením žalovanej, že užíva služobný byt, ktorý jej bol spolu s jej manželom za jeho života pridelený. Žalovaná o tomto svojom tvrdení nepredložila žiadny dôkaz, ani ho neoznačila; súd ju tiež k tomu nevyzval a sám len vlastnou úvahou dospel k záveru, že v danom prípade nejde o byt a že podľa § 75 písm. c) zák. č. 41/1964 Zb. ustanovenia tohto zákona na daný prípad neplatia. Jedinou cestou k zisteniu, v akom zariadení sú miestnosti, ktoré žalovaná užíva, je však vykonanie vhodných dôkazov o základnom účelovom určení predmetnej ubikácie (stavebná dokumentácia, ubytovací poriadok apod.). Po vykonaní týchto zistení by bolo možné zistiť, či žalovaná užíva v podnikovej ubikácii služobný byt na základe práva osobného užívania vzniklého podľa § 152 a nasl. o. z., alebo či ide o užívanie iných obytných miestností podľa § 190 a nasl. o. z., alebo konečne či ide o poskytnutie prechodného ubytovania podľa § 300 a nasl. o. z.

Pokiaľ ide o možnosť užívania služobného bytu, nemožno bez vykonania potrebných dôkazov predom vylúčiť, že by k získaniu práva osobného užívania služobného bytu mohlo dôjsť i v budovách určených na prechodné ubytovanie, pretože i v týchto budovách možno zriadiť vedľa miestností určených len na prechodné ubytovanie i služobný byt pre pracovníkov organizácie. Aby tomu tak bolo, museli by byť, pravda, splnené podmienky, ktorými je charakterizovaný služobný byt (§ 62 a 67 zák. č. 41/1964 Zb.). Ďalej potom by muselo byť preukázané, že byt bol ako služobný pridelený podľa § 154 ods. 1 o. z. a § 25 ods. 1 zák. č. 41/1964 Zb. a že vzniklo k nemu žalovanej právo osobného užívania podľa § 155 ods. 1 o. z.

Keby súd zistil po vykonaní potrebných dôkazov, že v danom prípade nejde o služobný byt, musel by uvážiť, či nevzniklo žalovanej k uvedeným miestnostiam právo osobného užívania podľa § 190 a nasl. o. z. Toto právo môže vzniknúť len k iným obytným miestnostiam v zariadeniach určených na trvalé bývanie, nie teda na prechodné ubytovanie. Tiež tento záver predpokladá spoľahlivé zistenie, v akom zariadení sú predmetné miestnosti, ktoré žalovaná užíva.

V prípade zistenia, že podnikové ubikácie boli svojím základným určením zriadené len pre poskytovanie prechodného ubytovania pracovníkov podniku a že tiež žalovaná užíva tu svoje miestnosti na základe zmluvy uzavretej so žalujúcim podnikom na dohodnutú dobu alebo na dobu vyplývajúcu z účelu ubytovania, bolo by treba posúdiť, či nedošlo k občianskoprávnemu vzťahu podľa § 300 a nasl. o. z.

Toto presné určenie občianskoprávného vzťahu malo by potom vplyv na upresnenie žalobnej žiadosti, pretože pre uvedené právne vzťahy platí nielen rozdielny spôsob ich zániku, ale i rozdielne zásady pre pridelenie náhradných bytov či zabezpečovanie náhradného ubytovania po ich zániku.

Výrok okresného súdu o tom, že žalovaná je povinná miestnosti vypratať, až jej bude pridelený náhradný byt, nemá zákonného podkladu práve preto, že si súd predtým neujasnil, o aký právny vzťah medzi účastníkmi išlo. Zákonným kritériom pre pridelenie náhradného bytu nie je, ako sa mylne súd domnieval, že žalovaná býva vo vypratovaných miestnostiach so svojím synom, že má vlastné bytové zariadenie, že pred tým užívala vlastný byt (v Levároch) a že za života manžela užívala tieto miestnosti „vlastne“ ako služobný byt. O pridelení náhradného bytu žalovanej by bolo možné uvažovať len vtedy, keby bolo nepochybné zistené, že žalovaná mala založené právo užívať služobný byt. Keby však šlo o právo osobného užívania iných obytných miestností v zmysle § 190 o. z., potom podľa § 193 o. z. postačí užívateľovi poskytnúť len náhradné ubytovanie. Konečne v prípade, že by bolo zistené, že nejde ani o právo osobného užívania služobného bytu ani iných obytných miestností, ale o poskytnutie ubytovacej služby v miestnostiach určených na prechodné užívanie podľa § 300 o. z., nebol by po uplynutí dohodnutej doby zákonný nárok na pridelenie náhradného bytu alebo zabezpečenie náhradného ubytovania. To, pravda, nebráni tomu, aby žalujúci podnik zo svojich zdrojov zabezpečil pre žalovanú iné ubytovanie, keď žalovaná je pracovníčkou žalujúceho podniku.

Oporu v zákone nemá konečne ani výrok súdu o povinnosti žalobcu nahradiť žalovanej sťahovacie náklady. Povinnosť hradiť sťahovacie náklady by prichádzala do úvahy len vtedy, keby súd zrušoval žalovanej právo osobného užívania k bytu trvale určenému na ubytovanie pracovníkov organizácie podľa § 184 písm. a) o. z.

Vzhľadom na to, že doterajšie výsledky konania nasvedčujú tomu, že vypratanie objektu žalobcu, v ktorom žalovaná dosiaľ býva, je nutné k vykonaniu demoličných prác, bude na okresnom súde, aby pôsobil na účastníkov s prihliadnutím na spoločenský záujem na dokončení demoličných prác a na rodinné a sociálne pomery žalovanej, aby odstránili dohodou rozpory, ku ktorým medzi nimi došlo (§ 3 o. z.).

Porušil teda súd zákon v ustanoveniach § 5, 6, 100, 120 ods. 1, § 132, 152 ods. 2, § 153 ods. 1 a § 157

ods. 2 a 3 o. s. p. v spojení s ustanoveními § 184 písm. a), § 186 o. z. a § 48 a nasl. zák. č. 41/1964 Zb.